

Statsråd Ingvild Kjerkol
Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Deres referanse:

Vår referanse:

Siri Espe, interessepolitisk leder
siri@ungefunksjonshemmede.no

Vår dato:

19.12.2023

Unge funksjonshemmedes krav til statsbudsjettet 2025

Unge funksjonshemmede leverer med dette våre krav til statsbudsjettet for 2025 på Helse- og omsorgsdepartementets områder.

1. Rammevilkår for organisasjonene og tilskuddsordninger

Helsefrivilligheten opplever store utfordringer med tilskuddsordningene på helsefeltet. Unge funksjonshemmede og våre medlemsorganisasjoner opplever utfordringer knyttet til kompliserte søknadsprosesser, lang saksbehandlingstid, komplisert regelverk og generell uforutsigbarhet, herunder om videreføringer, utmåling og utbetaling av tilskudd.

Samtlige av regjeringens strategier og planer understreker helsefrivillighetens viktige rolle nå og i fremtiden. Skal vi bidra mer må rammevilkårene styrkes. En styrking av organisasjonenes rammevilkår innebærer bedre og mer forutsigbare tilskuddsordninger, økt bevilgning utover prisjustering og bedre muligheter for å få driftsmidler gjennom tilskuddsordningene på helsefeltet.

Nåværende tilskuddsordninger legger i svært liten grad opp til videreføring av gode og effektfulle prosjekter. Tilskuddsordningen Seksuell helse (kap. 762, post 73) er et godt eksempel på dette. Her stilles det krav til nyskapende prosjekter, og de fleste organisasjonene som mottar støtte gjennom ordningen får støtte til ettårige prosjekter. Kun et fåtall organisasjoner gis treårige driftstilskudd. Tildelingen er snever, ikke i tråd med utfordringene aktørene på feltet ser, og det utfyller heller ikke de overordnede målene i strategien *Snakk om det!*. Det mangler en åpning i ordningen for å kunne videreføre gode tiltak og prosjekter, og konsekvensen er at mange prosjekter som har god virkning og effekt dør ved prosjektets utløpsdato. Ressursene går med til å finne opp kruttet på nytt, fremfor å videreføre og videreutvikle gode tiltak.

Videre er det nødvendig med en endring i regelverket for paraplyorganisasjoner tilknyttet tilskuddsordningen Tilskudd til bruker- og pårørendeorganisasjoner på psykisk helse-, rus- og voldfeltet (kap. 765, post 71). I budsjettproposisjonen for 2024 står det at paraplyorganisasjoner kan søke tilskudd forutsatt at de har bruker- og/eller pårørendemedvirkning som sin kjernevirksomhet og at flertallet av organisasjonene de representerer, oppfyller kravene i

regelverket. Ettersom ordningen retter seg mot psykisk helse-, rus- og voldsfeltet vil det ikke være mulig for flertallet av våre organisasjoner å oppfylle kravene i regelverket fordi organisasjonen ikke er en organisasjon på nettopp dette feltet. I tillegg vil ikke funksjonshemmedes barne- og ungdomsorganisasjoner kunne ha brukermedvirkning på individ-, tjeneste- og systemnivå, slik regelverket stiller krav til. Dette fordi strukturene i helsevesenet ikke legger opp til å sikre dette på alle tre nivåer. Samtidig er våre medlemsorganisasjoners formål bruker- og/eller pårørendemedvirkning, og flertallet av våre organisasjoner vil kunne oppfyllet krav om brukermedvirkning på individ- og tjenestenivå.

Vi mener at ordningen slik den er innrettet i svært liten grad bygger opp under ung medvirkning når det kreves at unge medvirker på både individ-, tjeneste-, og systemnivå. Spesielt er medvirkning på systemnivå svært ressurskrevende og for mange en fulltidsjobb. Slik vi ser det er det i større grad Unge funksjonshemmedes rolle å ivareta ung brukermedvirkning på systemnivå, i tillegg til å sette våre medlemsorganisasjoners medlemmer i stand til å medvirke på individ- og tjenestenivå. For å gjøre dette trenger vi midler til å drive med kompetanseheving, kunnskapsformidling og opplysningsarbeid. Det er nødvendig med en endring i kravet knyttet til søknadsberettigede paraplyorganisasjoner slik at disse har reell mulighet til å søke, noe dagens krav utelukker.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- Øke bevilgningen til tilskuddsordningene til helsefrivilligheten utover prisjustering.
- Revidere tilskuddsordningene på helsefeltet med mål om å skape mer forutsigbare finansieringsordninger for organisasjonene, herunder:
 - Sikre at ordningen seksuell helse (kap. 762, post 73) åpner for å søke videreføring av gode prosjekter.
 - Sikre at paraplyorganisasjonene kan søke på Tilskudd til bruker- og pårørendeorganisasjoner på psykisk helse-, rus- og voldsfeltet (kap. 765, post 71).
- Etablere tilskuddsordninger for driftsmidler på helsefeltet, eventuelt øke muligheten for å søke driftsmidler over allerede eksisterende tilskuddsordninger på helsefeltet.
- Etablere tilskuddsordninger, eventuelt endre regelverk i eksisterende tilskuddsordninger, slik at sammenhengen mellom somatisk og psykisk helse i større grad ivaretas.

2. Habilitering og rehabilitering

Unge funksjonshemmede er svært bekymret over utviklingen på rehabiliteringsfeltet. I mai 2023 sendte regjeringen et fellesoppdrag i form av rapporten *De regionale helseforetakene skal i felleskap iverksette tiltak for å understøtte kunnskapsbasert praksis, kvalitet, bærekraft, effektiv ressursbruk og redusere overforbruk* til de regionale helseforetakene. Dette oppdraget har medført at store pasientgrupper som tidligere har fått rehabilitering i spesialisthelsetjenesten nå blir avvist. Dette gjelder blant annet pasienter med muskel- og skjelettsykdommer, diabetes, lungesykdommer, kreft og enkelte hjerte- og karsykdommer. Samtidig mangler kommunene kapasitet og kompetanse til å levere tverrfaglige rehabiliteringstilbud til disse store pasientgruppene.

Konsekvensen er at mange funksjonshemmede og kronisk syke risikerer funksjonstap og sykdomsforverring. Vi er overrasket over at departementet i sin rapport i liten grad problematiserer kommunenes mangel på både kapasitet og helsepersonell til å kunne tilby store pasientgrupper et tverrfaglig rehabiliteringstilbud. Vi er også svært overrasket over at det ikke er noen økonomisk satsning på rehabilitering, verken i spesialist- eller primærhelsetjenesten. Regjeringen viser til kommende Nasjonal helse- og samhandlingsplan for oppfølging av rehabiliteringsfeltet, men uten økonomisk satsning kan man lure på hva planen er for de store pasientgruppene som nå står uten tilbud. Det er ytterst nødvendig med en reell økonomisk satsning, med øremerkede midler, dersom de store pasientgruppene som nå står uten et rehabiliteringstilbud skal få et tilstrekkelige rehabiliteringstilbud i kommunene.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Sikre tilstrekkelig bevilgning til rehabiliteringstilbud i kommunene, herunder midler til å bygge opp tverrfaglige rehabiliteringstilbud til pasientgruppene som nå avvises i spesialisthelsetjenesten.*
- *Konsekvensutrede den nye praksisen for rehabilitering i spesialisthelsetjenesten, for å tydeliggjøre konsekvensene for pasientene.*

3. Refusjon av egenandeler

Over flere statsbudsjett har egenandeler for helsetjenester og medisinsk forbruksmateriell økt. I statsbudsjettet for 2023 økte egenandelstaket fra 2921 kroner til 3040 kroner. Dette kom i tillegg til en 4,5% økning i egenandeler for samtlige helsetjenester, og en prosentvis økning fra 39% til 50% for egenandeler for legemidler og medisinsk forbruksmateriell på blå resept. Økningene i 2023 kom til tross for store økninger allerede i 2022. Videre økte egenandelene for lege-, psykolog-, og fysioterapitjenester m.m., behandlingsreiser til utlandet og pasientreiser med 4,35% i statsbudsjettet for 2024. Disse økningene i egenandeler har allerede fått, og vil fortsette å få svært store konsekvenser for unge voksne med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom.

Funksjonshemmede har allerede flere egenandeler enn resten av befolkningen, samt at mange har lavere sosioøkonomisk status enn befolkningen generelt. Økte kostander på alle samfunnsområder, i tillegg til økningen i egenandeler og egenandelstak resulterer i at funksjonshemmede får en enda strammere privatøkonomi og dermed kommer enda dårligere ut sammenliknet med befolkningen ellers. Med dagens økonomiske situasjon velger flere pasienter bort nødvendige helsetjenester grunnet dårlig økonomi. Dette får store konsekvenser for den enkeltes helse, og for helsevesenet som får økt trykk når egenbehandling og kontinuerlig oppfølging uteblir. Regjeringen skriver i Hurdalsplattformen at de vil holde egenandelene på et lavt nivå. Etter tre budsjettår med økte egenandeler er det på høy tid at regjeringen innfrir dette valgløftet.

Unge funksjonshemmede ber regjeringen:

- *Redusere egenandelstaket over kap. 2752, post 72 til maksimum 2022-nivå.*

- Redusere de prosentvise egenandelene for enkelttjenester, legemidler og medisinsk forbruksmateriell over kap. 2751, post 70 og post 72 til maksimum 2022-nivå.

Anmodning om møte

Unge funksjonshemmede ber med dette om et møte med politisk ledelse i departementet for å utdype våre krav til statsbudsjettet 2025.

Med vennlig hilsen,

Ingvild Østli
Generalsekretær
Unge funksjonshemmede

Ingrid Thunem
Styreleder
Unge funksjonshemmede

Kopi: Kulturdepartementet v/Kultur- og likestillingsminister Lubna Jaffery.